

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

FACTORS AFFECTING KNOWLEDGE MANAGEMENT OF SCHOOLS IN CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

จตุพร คลังวิสาร* สมศรี ทองนุช และ สุเมธ งามนกนก

Jatuporn Khlungwisarn* Somsri Thongnuch and Sumate Ngamkanok

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Burapha University,

Chonburi 20131, Thailand

*Corresponding author: E-mail: jar6336@gmail.com

รับบทความ 22 พฤษภาคม 2562 แก้ไขบทความ 9 กรกฎาคม 2562 ตอบรับบทความ 4 สิงหาคม 2562 เผยแพร่บทความ ตุลาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การกับการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ และสร้างสมการโครงสร้างของการจัดการความรู้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 260 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในตัวแปรแฝงเดียวกันมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.59 - 0.78 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับสูง ส่วนความสัมพันธ์ขององค์ประกอบระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.35 - 0.55 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลางไปจนถึงระดับสูง

2. ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การมีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.319, 0.304 และ 0.240 ตามลำดับ และร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการจัดการความรู้ได้ร้อยละ 61

3. สมการโครงสร้างที่ได้จากผลการวิจัย คือ การจัดการความรู้ = 0.319 (ปัจจัยด้านผู้บริหาร) + 0.305 (ปัจจัยด้านผู้สอน) + 0.240 (ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ)

สามารถเขียนสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในรูปของคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$\eta = 0.319\zeta_1 + 0.305\zeta_2 + 0.240\zeta_3$$

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, การวิเคราะห์ความสัมพันธ์, โมเดลสมการโครงสร้าง

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine the relationship between factors, including administrators, teachers, organizational environment and knowledge management in schools under Chonburi Primary Educational Service Area Office 2, to determine factors affecting knowledge management, and to develop a structural equation model of knowledge management. The sample consisted of 260 government teachers working in schools under Chonburi Primary Educational Service Area Office 2, obtained through stratified random sampling. The research

instrument was a set of 5 - point rating scale questionnaires. Statistics for data collection included mean, standard deviation, One-Way ANOVA, Pearson's product moment correlation coefficient, and Structural Equation Modeling (SEM).

The findings were as follows:

1. The relationship within the same endogenous latent variables was between 0.59 and 0.78, which was at a high level. The correlation coefficients among latent variables were between 0.35 and 0.55, representing the relationship level from medium to high.

2. Factors concerning administrators, teachers and organizational environment were positively correlated with knowledge management at a statistically significant level of .01. The effect sizes were 0.319, 0.304 and 0.240, respectively and could together explain up to 61 percent of the variance of knowledge management.

3. The developed structural equation model consisted of knowledge management in terms of administrator factors equal to 0.319, teacher factor equal to + 0.305, and organizational environment equal to + 0.240. The structural equation model of factors affecting knowledge management in schools under Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 could be written in the standard score as

$$\eta = 0.319\xi_1 + 0.305\xi_2 + 0.240\xi_3$$

Keywords: Knowledge Management, Relation Analysis, Structural Equation Model

บทนำ

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ช่วยให้องค์กร ค้นหา เลือกสรร รวบรวม เผยแพร่ และถ่ายโอนสารสนเทศที่สำคัญ รวมถึงความรู้ความชำนาญที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมภายในองค์กร เช่น การแก้ปัญหา การเรียนรู้ การวางแผนกลยุทธ์ และการตัดสินใจ โดยการจัดการความรู้จะมีประโยชน์ในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน การจัดการกับความรู้ที่ไม่เป็นทางการ เป็นการเพิ่มความสามารถให้แก่องค์กร ซึ่งการจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและเพิ่มการหมุนเวียนความรู้มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยความรู้จะถูกเพิ่มและจัดการตลอดเวลา (เจษฎา นกน้อย และคณะ, 2552, หน้า 42) แม้ว่าจะมีการนำเรื่องการจัดการความรู้มาใช้อย่างแพร่หลายดังกล่าวแล้ว แต่การจัดการความรู้ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มาก ปัญหาหนึ่งคือ ลักษณะความเป็นนามธรรมของตัวความรู้เอง นับตั้งแต่ความหมายของความรู้ หรือการทำให้ความรู้ที่ไม่ชัดเจนมีลักษณะชัดเจนมากขึ้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความล้มเหลวของการจัดการความรู้ในองค์กรต่าง ๆ ไม่ได้มาจากเอกสารหรือระบบงาน แต่หากมาจากปัญหาจากปัจจัยเรื่ององค์การและคนเป็นเรื่องหลัก และวัฒนธรรมขององค์กร ของ (Barnes, 2002 อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2549, หน้า 5)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอพนสนิมคม อำเภอพานทอง อำเภอบ่อทองและอำเภอกะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 อำเภอนี้ และมีจำนวนนักเรียน โรงเรียน และบุคลากรที่อยู่ในความรับผิดชอบตามข้อมูล 10 มิถุนายน 2561 ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้น 123 โรงเรียน จำแนกเป็น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 112 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 24,532 คน จำนวนครู 1,230 คน และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (รวมระดับอาชีวศึกษา) จำนวน 11 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 17,221 คน จำนวนครู 527 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2, 2561, หน้า 3) จากการดำเนินงานที่ผ่านมา การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้พัฒนาไปเป็นอันมาก แต่ยังคงมีปัญหาบางประการซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไข โดยพบว่าผู้เรียนได้คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) ที่ลดลง เมื่อเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมา ผลการเปรียบเทียบคะแนนนำเสนอในตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบคะแนน O-Net จำแนกตามปีการศึกษา และระดับชั้น (ที่มา: กลุ่มนิเทศฯ สพป.ชลบุรี เขต 2, 2560)

รายวิชา	คะแนน O - Net ของนักเรียน ป.6 ปีการศึกษา			คะแนน O - Net ของนักเรียน ม.3 ปีการศึกษา		
	2558	2559	2560	2558	2559	2560
ภาษาไทย	51.26	54.71	48.75	41.43	43.94	47.24
คณิตศาสตร์	45.11	41.34	39.02	28.57	25.10	22.41
วิทยาศาสตร์	44.19	42.16	40.09	35.24	33.92	31.11
ภาษาอังกฤษ	39.42	33.75	35.38	26.98	27.38	27.60
สังคมศึกษา	49.77	46.13	n/a	44.18	47.23	n/a

หมายเหตุ n/a หมายถึง ในปีการศึกษานั้นยกเลิกการสอบรายวิชาดังกล่าว

จากสภาพความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ เนื่องจากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) ที่ลดลง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษา ปัจจัยด้านผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย ด้านภาวะผู้นำ ด้านแรงจูงใจ ด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านผู้สอน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านการเรียนรู้บุคคล ด้านการสื่อสาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย ด้านบรรยากาศองค์การ ด้านโครงสร้างองค์การ และด้านวัฒนธรรมขององค์การ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ศึกษามาเป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของโรงเรียน รวมทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อเสริมสร้างการจัดการความรู้ และการวางแผนการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

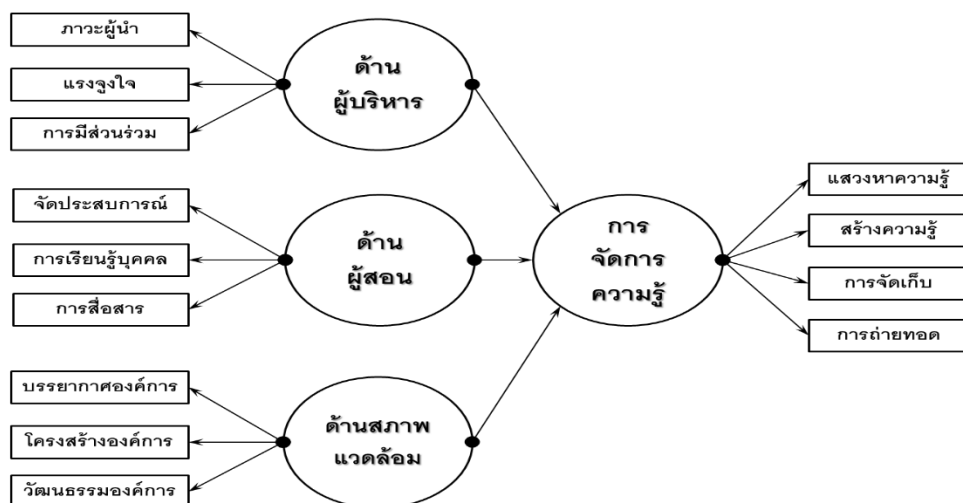
1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การกับการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
 3. เพื่อสร้างสมการโครงสร้างของการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
- จากปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ตามแนวคิดของ วิก และคณะ (Wiig, 1993; Marquardt, 1996; Parikh, 2001 and Horwitch & Armacost, 2002 อ้างถึงใน เจริญ นกน้อย และคณะ, 2552) โดยการจัดการความรู้วัดจากการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้จัดเก็บและค้นคืนความรู้ การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มี 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วแบ่งย่อยออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำตามแนวคิดของ เบส (Bass, 1985) ด้านแรงจูงใจตามแนวคิดของ วรูม (Vroom, 1995) และด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ คริสอาร์กีส (Chris Argyris, 1953)
2. ปัจจัยด้านผู้สอนผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วแบ่งย่อยออกเป็น 3 ด้าน คือ การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ด้านการเรียนรู้บุคคลตามแนวคิดของ ปีเตอร์เซนเก้ (Peter Senge, 1990) และด้านการสื่อสารตามแนวคิดของ โรบบินส์ (Robbins, 2001)
3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วแบ่งย่อยออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านบรรยากาศองค์การตามแนวคิดของ ธเนศ ขำเกิด (2533 อ้างถึงใน วัฒนา ปญญฤทธิ์, 2547) ด้านโครงสร้างองค์การตามแนวคิดของ แมกซ์เวเบอร์ (Max weber, 1947) และด้านวัฒนธรรมขององค์การตามแนวคิดของ สุนทร วงศ์ไวยวรรณ (2540)

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,230 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 260 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้เขตอำเภอเป็นตัวแบ่งชั้น การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้เงื่อนไขของสถิติการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยลินเดแมนและคณะ เสนอว่า ในการตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลสมการโครงสร้างอัตราส่วนของหน่วยตัวอย่างกับจำนวนตัวแปรสังเกตได้ ควรเป็น 20 ต่อ 1 (Lindeman, Merenda and Gold, 1980, p. 63 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 หน้า 54) ส่วนโคลนแนะนำว่า SEM เป็นเทคนิคที่ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างต้องมากกว่า 200 หน่วยขึ้นไป (Kline, 2005, p. 111) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำตามข้อเสนอแนะของลินเดแมนและคณะ และโคลน โดยตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 13 ตัวแปร ดังนั้น ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 260 คน ($13 \times 20 = 260$) ซึ่งจำนวน 260 คน เป็นไปตามข้อเสนอแนะของลินเดแมนและคณะ และโคลน ในการเก็บข้อมูลจริงผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามเป็น จำนวน 260 ชุด ซึ่งมีผู้ให้ความร่วมมือ จำนวน 260 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ และการจัดการความรู้ของโรงเรียน ประเมินตามส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยปัจจัยด้านผู้บริหารมี 16 ข้อคำถาม ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ มี 15 ข้อคำถาม และการจัดการความรู้ของโรงเรียนมี 23 ข้อคำถาม

1. นำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item - Total Correlation) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (แต่ไม่นำข้อที่ต้องการหาค่าอำนาจจำแนกมารวมกับคะแนนรวม) พบว่า

1.1 แบบสอบถามด้านการจัดการความรู้ของโรงเรียนมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ดังนี้

- 1) การแสวงหาความรู้ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.625 – 0.744
- 2) การสร้างความรู้ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.584 – 0.779
- 3) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.597 – 0.751
- 4) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.582 – 0.780

1.2 แบบสอบถามด้านผู้บริหารมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ดังนี้

- 1) ด้านภาวะผู้นำ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.599 – 0.811
- 2) ด้านแรงจูงใจ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.599 – 0.779
- 3) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.568 – 0.809

- 1.3 แบบสอบถามด้านผู้สอนมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ดังนี้
 - 1) ด้านการจัดประสบการณ์ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อในช่วง 0.704 – 0.822
 - 2) ด้านการเรียนรู้บุคคล มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อในช่วง 0.707 – 0.817
 - 3) ด้านการสื่อสาร มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อในช่วง 0.442 – 0.609
- 1.4 แบบสอบถามด้านสภาพแวดล้อมขององค์การมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าอำนาจ
 - 1) ด้านบรรยากาศองค์การ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อในช่วง 0.507 – 0.725
 - 2) โครงสร้างองค์การ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อในช่วง 0.675 – 0.833
 - 3) ด้านวัฒนธรรมขององค์การ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อในช่วง 0.634 – 0.750
2. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ดังนี้
 - 2.1 แบบสอบถามด้านการจัดการความรู้ของโรงเรียนมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้
 - 1) การแสวงหาความรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.878
 - 2) การสร้างความรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.880
 - 3) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.876
 - 4) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.885
 - 2.2 แบบสอบถามด้านผู้บริหารมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้
 - 1) ด้านภาวะผู้นำ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.890
 - 2) ด้านแรงจูงใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.875
 - 3) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.842
 - 2.3 แบบสอบถามด้านผู้สอนมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้
 - 1) ด้านการจัดประสบการณ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.902
 - 2) ด้านการเรียนรู้บุคคล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.917
 - 3) ด้านการสื่อสาร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.758
 - 2.4 แบบสอบถามด้านสภาพแวดล้อมขององค์การมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้
 - 1) ด้านบรรยากาศองค์การ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.823
 - 2) โครงสร้างองค์การ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.885
 - 3) ด้านวัฒนธรรมขององค์การ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.869

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอสื่อจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 260 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 260 ฉบับ
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนแต่ละฉบับเพื่อนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) สำหรับหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การกับการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ใช้เกณฑ์การแปลความหมายระดับความสัมพันธ์ของ Cohen (1988) (Pallant, 2005, p. 126 อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2556, หน้า 130)

±0.10 ถึง ±0.29	แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยหรือต่ำ
±0.30 ถึง ±0.49	แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
±0.50 ถึง ±1.00	แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับมากหรือสูง

2. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรแฝง ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r_{xy}) โดยตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การจัดการความรู้ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การแสวงหาความรู้ 2) การสร้างความรู้ 3) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ และ 4) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ ปัจจัยด้านผู้บริหาร มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) แรงจูงใจ และ 3) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านผู้สอน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดประสบการณ์ 2) การเรียนรู้บุคคล และ 3) การสื่อสาร และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านบรรยากาศองค์การ 2) โครงสร้างองค์การ และ 3) ด้านวัฒนธรรมขององค์การ ซึ่งรายละเอียดผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการจัดการความรู้ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ

ตัวแปร	การจัดการความรู้				ด้านผู้บริหาร			ด้านผู้สอน			สภาพแวดล้อม		
องค์ประกอบ	D1	D2	D3	D4	A1	A2	A3	B1	B2	B3	C1	C2	C3
แสวงหาความรู้ (D1)	1.00												
สร้างความรู้ (D2)	0.76	1.00											
จัดเก็บและค้น (D3)	0.73	0.71	1.00										
ถ่ายทอดความรู้ (D4)	0.78	0.76	0.71	1.00									
ภาวะผู้นำ (A1)	0.53	0.55	0.49	0.54	1.00								
แรงจูงใจ (A2)	0.50	0.51	0.46	0.51	0.59	1.00							
การมีส่วนร่วม (A3)	0.51	0.49	0.49	0.51	0.64	0.72	1.00						
จัดประสบการณ์ (B1)	0.53	0.52	0.51	0.46	0.48	0.52	0.50	1.00					
การเรียนรู้บุคคล (B2)	0.53	0.52	0.52	0.46	0.46	0.50	0.44	0.71	1.00				
การสื่อสาร (B3)	0.49	0.50	0.44	0.54	0.48	0.46	0.48	0.62	0.72	1.00			
บรรยากาศ (C1)	0.49	0.50	0.53	0.50	0.43	0.51	0.51	0.55	0.48	0.43	1.00		
โครงสร้าง (C2)	0.48	0.55	0.48	0.51	0.35	0.52	0.51	0.49	0.49	0.44	0.62	1.00	
วัฒนธรรม (C3)	0.51	0.47	0.47	0.48	0.44	0.47	0.51	0.55	0.49	0.41	0.74	0.70	1.00

หมายเหตุ ทุกคู่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

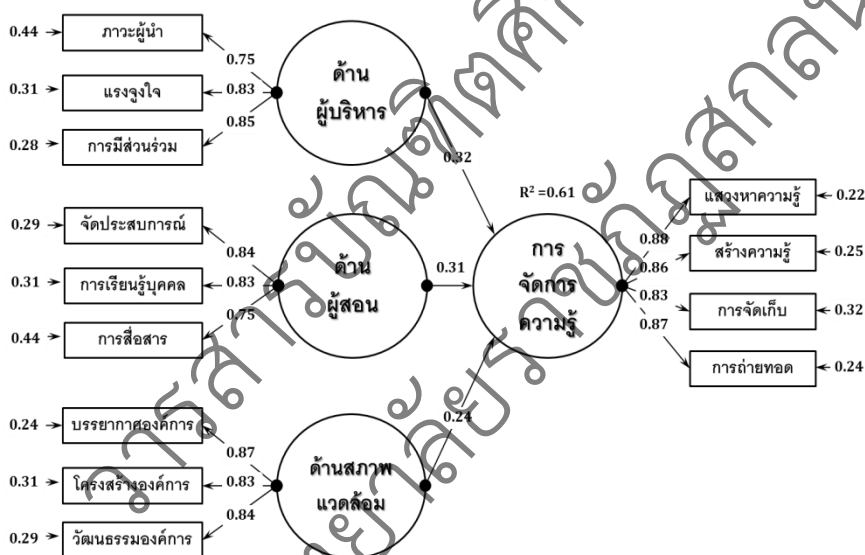
จากตาราง 2 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในตัวแปรแฝงเดียวกัน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.59 - 0.78 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับสูง เมื่อแยกพิจารณาทีละตัวแปรแฝง พบว่า องค์ประกอบของการจัดการความรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.71 - 0.78 (ความสัมพันธ์ในระดับสูง) องค์ประกอบของปัจจัยด้านผู้บริหารมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.59 - 0.72 (ความสัมพันธ์ในระดับสูง) องค์ประกอบของปัจจัยด้านครูผู้สอนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.62 - 0.72 (ความสัมพันธ์ในระดับสูง) และองค์ประกอบของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.62 - 0.74 (ความสัมพันธ์ในระดับสูง) โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดที่สุด คือ การแสวงหาความรู้กับการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ รองลงมา คือ การแสวงหาความรู้กับการสร้างความรู้ และการสร้างความรู้กับการถ่ายทอดความรู้และ

การใช้ประโยชน์ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.78 และ 0.76 ตามลำดับ ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำกับแรงจูงใจมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.52 ซึ่งยังคงมีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ส่วนความสัมพันธ์ขององค์ประกอบระหว่างตัวแปรแฝง พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.35 - 0.55 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และระดับสูง โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด คือ การสร้างความรู้กับด้านภาวะผู้นำการจัดการประสบการณ์กับบรรยากาศขององค์การ และการจัดประสบการณ์กับวัฒนธรรมขององค์การ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.55 เป็นความสัมพันธ์ในระดับสูง รองลงมา คือ การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์กับด้านภาวะผู้นำ และการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์กับการสื่อสาร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.54 เป็นความสัมพันธ์ในระดับสูง ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำกับโครงสร้างองค์การมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.35 เป็นความสัมพันธ์ในระดับกลาง จากการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบไม่ว่าจะเป็นภายในตัวแปรแฝงเดียวกัน หรือระหว่างตัวแปรแฝง พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูงและระดับปานกลาง ซึ่งบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างในลำดับต่อไป

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พร้อมทั้งสมการโครงสร้างเชิงเส้น

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เนื่องจากตัวแปรหรือปัจจัยที่นำมาศึกษาทั้งหมดเป็นคุณลักษณะแฝง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ด้วยโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM) ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังนี้

Chi-Square = 90.541, df = 54, P-value = 0.001, RMSEA = 0.049

ภาพประกอบ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

ตามหลักการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น ขั้นตอนแรกจำเป็นต้องตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อน จากนั้นขั้นตอนต่อไปจึงจะพิจารณาขนาดอิทธิพลภายในโมเดลซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืน (Fit Model)

ตาราง 3 ค่าดัชนีความสอดคล้องภายในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้
ที่มา: Schermelleh-Engel, Moosbrugger & Muller (2003)

ดัชนีวัดความสอดคล้อง	เกณฑ์ความสอดคล้อง ระดับดี	เกณฑ์ความสอดคล้อง ระดับพอใช้	ค่าดัชนี ในโมเดล	ระดับความ สอดคล้อง
p-value (ของ χ^2)	$0.05 < p \leq 1.00$	$0.01 < p \leq 0.05$	0.001	ไม่ผ่าน
χ^2/df	$0 < \chi^2/df \leq 2$	$2 < \chi^2/df \leq 3$	1.677	ระดับดี
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0.05 < SRMR \leq 0.10$	0.026	ระดับดี
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 < RMSEA \leq 0.08$	0.049	ระดับดี
CFI	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$	$0.95 \leq CFI < 0.97$	0.994	ระดับดี
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI < 0.95$	0.952	ระดับดี
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0.85 \leq AGFI < 0.90$	0.919	ระดับดี

จากตาราง 3 การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลในภาพรวม พบว่า ค่าดัชนีที่ผู้วิจัยนำมาตรวจสอบผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี แสดงว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ตามสมมติฐานสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขั้นตอนที่ 2 ขนาดอิทธิพลภายในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ตาราง 4 ขนาด และทิศทางของอิทธิพลภายในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

ปัจจัย	ค่าสถิติ			
	Direct Effect	SE	t-value	R ²
ด้านผู้บริหาร	0.319**	0.119	3.561	0.607
ด้านผู้สอน	0.305**	0.109	3.386	
ด้านสภาพแวดล้อม	0.240**	0.077	3.031	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 เป็นขนาดอิทธิพลในรูปของคะแนนมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การส่งผลในทิศทางบวกต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยปัจจัยด้านผู้บริหารส่งผลต่อการจัดการความรู้มากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.319, 0.304 และ 0.240 ตามลำดับ และทุกปัจจัยส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การร่วมกันอธิบายความแปรปรวน หรือพหุคูณการการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ประมาณร้อยละ 61 ($R^2 = 0.607$)

3. การเขียนสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model)

สามารถเขียนสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ในรูปของคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\eta = 0.319\xi_1 + 0.305\xi_2 + 0.240\xi_3$$

หรือ

$$\begin{aligned} \text{การจัดการความรู้} = & 0.319 (\text{ปัจจัยด้านผู้บริหาร}) + 0.305 (\text{ปัจจัยด้านผู้สอน}) \\ & + 0.240 (\text{ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ}) \end{aligned}$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการจัดการความรู้ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านวัฒนธรรมขององค์การ ซึ่งผลการศึกษาความสัมพันธ์ พบว่า องค์ประกอบภายในตัวแปรแฝงเดียวกันมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง (มากกว่า 0.50) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างตัวแปรแฝงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางและระดับสูง (มากกว่า 0.30) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่าปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การมีความสัมพันธ์กับการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เปรียบเทียบกันระหว่างองค์ประกอบภายในตัวแปรแฝงเดียวกันกับองค์ประกอบต่างตัวแปรแฝง พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในตัวแปรแฝงเดียวกันทุกค่ามีค่าสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างตัวแปรแฝงซึ่งเป็นไปตามที่ พูลพงษ์ สุขสว่าง (2556, หน้า 115) ที่อธิบายว่าตัวแปรแฝงได้ที่อยู่ ในองค์ประกอบเดียวกันควรมีความสัมพันธ์กันสูงกว่าตัวแปรแฝงได้ที่อยู่คนละองค์ประกอบ ทั้งนี้ประเด็นที่จะนำเสนอในประเด็นที่ 1 คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการศึกษา พบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการจัดการความรู้กับปัจจัยด้านผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและระดับสูง 2) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการจัดการความรู้กับปัจจัยด้านผู้สอนมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและระดับสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2550) ที่ศึกษาเรื่องสภาพในปัจจุบันและปัญหาด้านการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า บรรยายภาคในชั้นเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างความสนใจใฝ่รู้และศรัทธาต่อครูเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการจัดการความรู้กับปัจจัยด้านวัฒนธรรมขององค์การมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและระดับสูง 4) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปัจจัยด้านผู้บริหารกับปัจจัยด้านผู้สอนมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและระดับสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรัดดี้ (Braddy, 1991) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความเป็นผู้นำของผู้บริหารกับกรรมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู โดยศึกษาจากความคิดเห็นของครูซึ่งอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในรัฐแคลิฟอร์เนียตอนเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ครูทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยเฉพาะการตัดสินใจเรื่องเรียนการสอน นอกนั้นยัง พบว่า ลักษณะของผู้นำจะส่งผลตามความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งยิ่งถ้าผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย ครูจะยิ่งต้องมีความต้องการเข้าร่วมในการตัดสินใจให้มากขึ้น 5) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปัจจัยด้านผู้บริหารกับปัจจัยด้านวัฒนธรรมขององค์การมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและระดับสูง และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปัจจัยด้านผู้สอนกับปัจจัยด้านวัฒนธรรมขององค์การมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและระดับสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2550) ที่ศึกษาเรื่องสภาพในปัจจุบันและปัญหาด้านการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักเรียนและระหว่างครูกับนักเรียน ความรัก และศรัทธาที่ครูและนักเรียนมีต่อกัน การเรียนที่รื่นรมย์ปราศจากความกลัวและวิตกกังวล สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดี และกอยน์ (Goin, 1992) ที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของครูและครูใหญ่ในการบริหารโรงเรียน ตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของครูและครูใหญ่จะอยู่ในลักษณะการเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีส่วนร่วมทั้งในการเตรียมการ การวางแผนของโรงเรียน การฝึกอบรม การนำไปปฏิบัติและการธำรงรักษาไว้ให้มั่นคง

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยปัจจัยที่นำมาศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์การ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การส่งผลต่อการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ระบุว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ สามารถพยากรณ์การจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ นอกจากนี้ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์การร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ประมาณร้อยละ 61 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เครือวัลย์ แยมปรังค์ และคณะ (2551) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านบรรยากาศองค์การ และด้านโครงสร้างองค์การมีผลต่อการจัดการความรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาการศึกษา และชนัญชิตา อุปนันท์ (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการแบ่งปันความรู้ของพนักงาน ธนาคารออมสินจังหวัดลำปาง พบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ ปัจจัยด้านระบบบริหาร และปัจจัยด้านยุทธศาสตร์มีผลต่อการแบ่งปันความรู้ของพนักงานธนาคารออมสินจังหวัดลำปาง แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารควรวางแผนยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนโยบายที่จะใช้ในการแบ่งปันความรู้ ควรเป็นนโยบายที่ใช้

ปฏิบัติงานได้จริง มีประโยชน์ต่อบุคลากรส่วนใหญ่ในหน่วยงานและมีความต่อเนื่องทำให้ การแบ่งปันความรู้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน นอกจากนี้ผลการวิจัยของ จักรรัตน์ แสงวารี และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์ (2556) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยังพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย ปัจจัยที่สำคัญ 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์การบริหาร การขับเคลื่อนนโยบาย และการบริหารจัดการองค์ความรู้ 2) ปัจจัยด้านองค์กร ประกอบด้วย โครงสร้าง การบริหารองค์กร ระบบบริหารจัดการ และวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย เครื่องมือในการจัดการ เครื่องมือในการสื่อสาร และเทคโนโลยีสนับสนุน และ 4) ปัจจัยด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย ฐานความรู้ในองค์กร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร และการจัดการสารสนเทศ ทั้งนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศ กล่าวคือ เอ็ดเวิร์ด และคณะ (Edwards et al., 2003) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ คือ แนวคิดทางวัฒนธรรมรวมถึงภาวะผู้นำและโครงสร้างของการเรียนรู้ แนวคิดด้านทรัพยากรเชิงปัญญา แนวคิดของการจัดการความรู้ แนวคิดของกระบวนการจัดการความรู้ แนวคิดการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และแนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ต่าง ๆ เพื่อเปลี่ยนจากความรู้ที่ขจัดแน่นมาเป็นความรู้แบบฝังลึก

3. สมการโครงสร้างที่ได้จากผลการวิจัย

$$\eta = 0.319\xi_1 + 0.305\xi_2 + 0.240\xi_3$$

หรือ การจัดการความรู้ = 0.319 (ปัจจัยด้านผู้บริหาร) + 0.305 (ปัจจัยด้านผู้สอน)
+ 0.240 (ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมขององค์กร)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร หรือบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 สามารถนำรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านวัฒนธรรมในองค์กรไปใช้วางแผน หรือกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการจัดการความรู้ในโรงเรียนของท่านได้

1.2 ผู้บริหาร หรือบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 สามารถนำโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปสร้างเป็นโปรแกรมการจัดการความรู้ในลักษณะที่เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติได้จริง ซึ่งปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านวัฒนธรรมในองค์กรล้วนส่งผลต่อการจัดการความรู้ได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากปัจจัยที่คัดเลือกมาเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ประมาณร้อยละ 61 แสดงว่ายังมีอีกหลายปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความรู้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้ที่สนใจควรนำปัจจัยอื่น ๆ มาศึกษาร่วมกับปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านวัฒนธรรมในองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการจัดการความรู้ได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

2.2 การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของประชากรไว้เพียงแค่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งผู้สนใจสามารถที่จะขยายขอบเขตของประชากรให้กว้างกว่าเดิม เพื่อศึกษาว่าเมื่อขยายขอบเขตประชากรออกไปแล้ว ผลการวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรืออาจนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน เช่น ผู้สนใจขยายขอบเขตประชากรเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 และเขต 3 แล้วนำข้อมูลทั้ง 2 เขต มาเปรียบเทียบกัน ซึ่งเป็นการขยายข้อค้นพบที่น่าสนใจ

เอกสารอ้างอิง

- เครือวัลย์ แยมปรานค์ และคณะ. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. งานนิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จักรรัตน์ แสงวารี และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วารสารเกษมบัณฑิต, 14(2), 99 - 113.

- เจษฎา นกน้อย และคณะ. (2552). นานาพรรณกระดานจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชญชิตา อุปนันท์. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการแบ่งปันความรู้ของพนักงานธนาคารออมสินจังหวัดลำปาง. งานนิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2556). การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2550). องค์การแห่งความรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: รัตนไตร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Lisrel) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลสมการโครงสร้าง. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช จำกัด.
- วัฒนา บุญญฤทธิ์. (2547). ประมวลสาระชุดวิชา การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2550). กลยุทธ์นิเทศศาสตร์สำหรับผู้บริหารกลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อสร้างโรงเรียนให้เข้มแข็ง. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สุนทร วงศ์ไวยวรรณ. (2540). วัฒนธรรมองค์การ: แนวคิดงานวิจัยและประสบการณ์. กรุงเทพฯ: โพรเซส.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. (2558). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2559 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. ชลบุรี: กลุ่มงานนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ. (2544). สภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของบ้านและโรงเรียน. กรุงเทพฯ: พรักหวาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้เรียนรู้สำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี.
- Argyris, C. (1953). *Executive Leadership: An Appraisal of a Manager in Action*, Hamden, Conn: Shoe String Press, Inc.
- Bass, B.M. (1985). *Leadership and Performance Beyond Expectation*, New York: The Free Press.
- Braddy, D.A. (1991). The relationship between principal leadership style and teacher participation in decision-making (empowerment). *Dissertation Abstracts International*, 53(1), 27-A.
- Edwards, J. S., Handzic, M., Carlsson, S., & Nissen, M. (2003). Knowledge management research & practice: visions and directions. *Journal of International Business Studies*, 1(1), 49 - 60.
- Goin. (1992). Teacher and Principal involvement in managing sitce-based elementary school improvements. *Dissertation Abstracts Interanion*, 52(11), 378.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nded.). New York: Guilford Press.
- Robbins, S. P. (2001). *Organizational Behavior*. (9thed). New Jersey: Prentice Hall.
- Schermelleh - Engel, Moosbrugger & Muller. (2003). Evaluating the Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online* 2003. 8(2), 23 - 74.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.
- Vroom, V. H. (1995). *Work and motivation*. Harmondsworth, English: Penguin.
- Weber, M. (1947). *The Theory of Social and Economic Organization*. (A.M. Henderson & Talcott Parsons Trans). New York: Harold Process.